

10 ГОДИНА

1

После писања
Пиштаљке
у буџет враћено
скоро 40 милиона
динара

1

После извештаја Државне ревизорске институције (ДРИ) и писања Пиштаљке о неправилностима у пословању Министарства спорта и омладине, у државни буџет је враћено тачно 39.484.989,74 динара. Неправилности које су ревизори пронашли и о којима је Пиштаљка писала састоје се у томе да је ово министарство додељивало средства спортским савезима и организацима без јасних критеријума, као и што су неки савези потрошили средства за активности које нису директно повезане са сврхом за коју су их добили.

Министарство спорта и омладине обавестило је Пиштаљку да је после анализе, новац вратило 55 спортских организација и савеза, док три спортска савеза још нису извршила повраћај и против њих ће бити покренут поступак наплате у складу са законом. „Повраћај средстава тражен је по више основа: редовни програми, међународна такмичења, спортски кампови и посебни програми“, наводи се у одговору и додаје да је за наплату остало још око седам милиона динара.

Овакав след догађаја резултат је утврђених неправилности у извештају ДРИ која је ревизију активности Министарства омладине и спорта вршила за 2018. годину. Државни ревизори су тада утврдили да је Министарство омладине и спорта доделило средства за 86 спортских савеза у износу од 2.198.193.000 динара без процене квалитета годишњих програма, а посебне неправилности су утврђене у случају Савеза за школски спорт, Рвачког савеза и Спортског савеза Србије, када су ревизори утврдили да су ти савези потрошили најмање 26 милиона динара на активности које се, према достављеној документацији, не могу директно повезати са програмима који су им одобрени.

Министарство спорта је у складу са законом морало да државним ревизорима пошаље тзв. „одазивни извештај“, што је у ствари извештај о поступању по мерама ревизора. У одазивном извештају Министарство омладине и спорта је навело да је након „реализације 191 годишњег програма, достављених завршних извештаја и извршене контроле, поднело 58 захтева за повраћај средстава надлежним националним спортским савезима“.

Средства чији је повраћај тражен исплаћивана су за 2018. годину, а од тих 58 захтева по 55 је поступљено, док преостала три још чекају на наплату. Министарство је поред тога изменило и поједине процедуре о начину обављања контроле како се овакви случајеви не би понављали.

Поводом замерке ревизора да је министарство доделило средства за 86 спортских савеза у износу од нешто више од две милијарде динара без процене квалитета годишњих програма, министарство је ревизорима саопштило је и ову процедуру побољшало тако што је за 2020. годину стручна комисија извршила оцену програма. Ово накнадно мењање процедура очигледно је задовољило ревизоре будући да је процењено да је „одазивни извештај (министарства) оцењен као веродостојан“ и да нема основа за предузимање других мера.

На многе од неправилности које је у раду министарства пронашла ДРИ већ неколико година указује и узбуњивач Душко Петровић, који је радио као саветник за школски, универзитетски и рекреативни спорт у овом министарству. Пошто је извршио унутрашње узбуњивање, против Петровића је покренут дисциплински поступак и уручен му је отказ. ■ **Милан Павлица**

2

Парламентарни извештај: Британски узбуњивачи врло ретко побеђују на суду

Само 12 одсто узбуњивача из Енглеске и Велса чије предмете прихвате посебни судови за радне спорове (Employment Tribunals) успе у споровима против послодаваца, показује нови извештај урађен за групу посланика у британском парламенту.

Главни налази извештаја Свестраначке парламентарне групе за узбуњивање су:

1. Узбуњивачки предмети имају мале шансе за успех. Свега 12% узбуњивача чије тужбе прихвате судови у Енглеској и Велсу успе у тим споровима.

2. Узбуњивачи трпе више и дуже него раније. Током 2018. године, готово 40% узбуњивача пријавило је боловање, што је за 15% више него 2015. године. Судови касне са заказивањем суђења, па је 2018. године готово половина предмета чекала дуже од две године, а више од петине дуже од три године. После ковида овај период ће се вероватно удвостручити због нагомиланих старих предмета и чињенице да судови сада прва рочишта заказују од фебруара 2022.

3. Узбуњивачима је важна правна подршка, али мање узбуњивача него раније има приступ адвокатима. Узбуњивачи добијају мање стручне подршке пред радним судовима него икад раније. Више узбуњивача заступа саме себе него што их има адвокате. Насупрот томе, послодавци имају више адвоката неко икад раније.

4. Постоји важна родна димензија код узбуњивања. У поређењу са мушким узбуњивачима, женски узбуњивачи:

- пријављују више здравствених потешкоћа
- имају мање правне подршке
- чак и ако судија прихвати да је било узбуњивања, мање су шансе да добију спор за незаконит отказ уговора о раду.

5. Узбуњивачке тужбе обично укључују и навод о дискриминацији, али такве тужбе имају најмање шансе за успех.

Посланици на чији захтев је урађен овај извештај наводе да овакви закључци иду у корист идеје о хитном успостављању Канцеларије за узбуњиваче, која би била стручни центар са мандатом да интервенише како би се побољшао приступ правди. „У садашњем систему све више доминирају случајеви Давида против Голијата у којима послодавац има велике обучене тимове правних саветника а узбуњивач је сам“, пише у извештају. ■

ВЕСТИ

Узбуњивачу из Новартиса 110 милиона долара

Америчка влада исплатиће бившем раднику швајцарске фармацеутске компаније Новартис Освалду Билоти готово 110 милиона долара награде јер је пријавио да она потплаћује на хиљаде лекара.

Новартис је пристао да америчким властима плати 678 милиона долара како би се нагодио и обуставио судски поступак који је започео још 2011. године, када је Билота тужио свог послодавца користећи амерички Закон о лажном потраживању, који узбуњивачима омогућава да

туже у име владе и добију део награде или нагодбе. Две године касније, тужби се придружило и америчко министарство правде.

Награду коју ће добити Освалд Билота, који је био продавац у Новартису, највећа је до сада исплаћена и близу је оне од 104 милиона долара коју је 2012. добио бивши банкар Бредли Биркенфелд који је америчком министарству правде дао списак америчких држављана који имају тајне рачуне у швајцарској банци УБС.

Према Билотиним наводима, Новартис је лекарима плаћао огромне суме да говоре на маркетиншким скуповима, слао их на скупа путовања и организовао вечере у елитним ресторанима како би они преписивали лекове за повишени притисак „лотрел“ и „валтурну“ и препарат за дијабетес „старликс“. ■

Партијско извињење или удар на Корбина

Британска Лабуристичка партија пристала је да плати „значајну“ одштету за седморо бивших запослених који су трпели одмазду пошто су изјавили да је странка постала антисемитистичка.

Пред Високим судом у Лондону, лабуристи су се извинили што су износили „лажне и клеветничке“ коментаре о седморо запослених који су прошле године дали изјаве за Би-Би-Сијев програм „Панорама“. У тој емисији они су рекли да је доласком Џеремија Корбина на чело лабуриста 2015. године порастао број пријава за антисемитизам а да пријаве нису решаване.

Британски аналитичари ово извињење виде као покушај новог председника лабуриста Кира Стармера да странку очисти од „терета“ антисемитизма који је оставио Корбин. На другој страни, Корбинове присталице сматрају да је ово намештаљка и већ су прикупили 150.000 фунти за помоћ бившем председнику ако буде тужен. ■

Врховни суд греши, узбуњивачи имају право на ревизију

„У поступку за судску заштиту у вези са узбуњивањем дозвољена је ревизија“

Упркос чињеници да управо овако гласи одредба члана 23. став 5. Закона о заштити узбуњивача, Врховни касациони суд одбацио је ревизије у споровима који се воде за заштиту узбуњивача. Претходно је Управни суд одбио тужбе тих узбуњивача и они су се обратили Врховном суду како би дошли до правде.

У решењима којима је одбацио ревизије, Врховни касациони суд наводи да ревизија против пресуда Управног суда није дозвољена јер Закон о управним споровима познаје само два ванредна правна средства – захтев за преиспитивање судске одлуке и тужбу за понављање поступка. На овај начин Врховни касациони суд узбуњивачима који заштиту остварују пред Управним судом, а што је претежан део запослених у јавном сектору, ускраћује право на ревизију као правно средство које им је Законом о заштити узбуњивача гарантовано.

Ово питање је од посебног значаја због чињенице да према подацима Пиштаљке чак 78% узбуњивача долази из јавног сектора. Одлуке Врховног суда обесхрабрују узбуњиваче запослене у органима државне управе и локалне самоуправе да пријављују незаконитости, јер им је ускраћено право на практично једино правно средство против одлука Управног суда. Ово стога што узбуњивачки спорови по правилу не испуњавају услове за изјављивање других ванредних правних средстава предвиђених Законом о управним споровима.

Тумачење норме из члана 23. став 5. Закона о заштити узбуњивача несумњиво упућује на намеру законодавца да свим узбуњивачима, без обзира на то где су запослени и да ли заштиту остварују пред Управним судом или судовима опште надлежности, омогући да заштиту својих права остварују и пред највишом судском

КОМЕНТАР

инстанцом у републици, што указује да је законодавац препознао значај и улогу коју узбуњивачи имају у откривању радњи којима се угрожава јавни интерес.

Закључак да је у поступцима за заштиту у вези са узбуњивањем који се воде пред Управним судом ревизија дозвољена може се извести и из одредбе члана 74. Закона о управним споровима, који прописује да ће се „на питања поступка решавања управних спорова која нису уређена овим законом сходно примењивати одредбе закона којим се уређује парнични поступак“. У вези са цитираном одредбом, Закон о парничном поступку прописује да је ревизија „увек дозвољена ако је то посебним законом прописано“ (члан 403. став 2. тачка 1), што у светлу цитиране одредбе са почетка текста такође упућује на закључак да је против пресуда Управног суда ревизија дозвољена, уколико је у питању управни спор у вези са узбуњивањем.

На дозвољеност ревизије упућује и правило о тумачењу које потиче још из римског права – *Lex specialis derogat legi generali*, односно „специјални закон дерогира општи“.

Примењено на предмете заштите узбуњивача, то би значило да у случају сукоба одредаба Закона о заштити узбуњивача, као посебног закона (*Lex specialis*) и Закона о управним споровима, који је *lex generalis*, тј. општи закон за материју управних спорова, треба применити одредбе Закона о заштити узбуњивача као „специјалног“, укључујући и оне које прописују дозвољеност ревизије као ванредног правног средства које Закон о управним споровима не познаје.

Закон о заштити узбуњивача, поред тога што дефинише основне појмове у вези са узбуњивањем, прописује и нека посебна процесна правила у „узбуњивачким“ предметима (рокове за поступање, надлежност, правила о терету доказивања), укључујући и право на ревизију као посебан правни лек.

С обзиром на то да се сва друга процесна правила из Закона о заштити узбуњивача примењују у поступцима пред Управним судом, не би смело да буде сметњи да се примени и правило о дозвољености ревизије прописано овим законом. ■

